

פרחי חורף Winter Flowers

שבט התשע"ה - 2/2015 - 965

בכל מקום, בשביל כולם

אלקנת הצבעים (*Alkanna tinctoria*)

צמח רב-שנתי שרוע, שכל חלקיו מכוסים בשערות זיפניות, כמו רבים מבני משפחתו - הזיפניים. במרבית השנה לא תואר לה ולא הדר, אך בחורף ובאביב המוקדם היא פורחת בשפע פרחים שצבעם כחול עז. לאלקנה יש קליפת שורש אדומה, שבעבר שמשה להפקת צבע. אם תשפשפו אותה על פיסת נייר, זו תיבצע באדום עז. השם Alkanna נגזר מתכונה זו - זוהי צורת הכתיב הלטינית של המילה הערבית "אל-חינה", שם כללי ערבית לחומרי צבע צהובים-אדומים שמקורם בצמחים. תואר המין tinctoria פירושו "של הצבעים", והשם העברי נגזר כמובן מהשם המדעי.

כלנית מצויה (*Anemone coronaria*)

נדמה כי אין אדם בארץ שאינו מכיר את הכלנית, מהיפים בצמחי הארץ. לא בכדי שקמה העברי נגזר מהמילה כלה. הכלניות פורחות ויוצרות משטחי פריחה מרהיבים מראשית החורף עד סוף האביב.

במרכז הארץ ובדרומה גדל הזן אדום-הפרחים; בצפון גדלות גם כלניות מהזן הרב-גוני, שצבע פרחיו מלבן עד סגול עמוק, דרך כל גוני הוורוד והכחול. הזן הרב-גוני רגיש לגיר, ולכן הוא נפוץ פחות בקרקעות גירניות. נמצא אותו בארץ בעיקר בקרקעות הבזלתיות של מזרח הגליל והגולן, ובקרקעות עמוקות של העמקים הצפוניים. הזן האדום, הנפוץ בכל הארץ, עמיד יחסית ליובש ויוצר משטחי פריחה לוחטים בדרום.

הגר לשנר

מנהלת האוסף - העשייה הלאומית באוניברסיטה העברית

בעונת הפריחה - האביב, הקרקע רוויה במים מגשמי החורף והטמפרטורות מתחילות לעלות; ואכן, זו עונת הפריחה העיקרית של צמחי הבר בארץ. עם זאת יש פרחי בר בארץ שמקדימים לפרוח בסתיו (החלמונית והסתנונית) או בשיא החורף, עונת הגשם והקור. מרבית פרחי הסתיו פורחים אחד-אחד או בקבוצות קטנות, אך פרחי החורף שמקדימים לבלב יוצרים מרבדי פריחה מרהיבים. עונת הצימוח שלהם קצרה מאוד, והם פורחים כחודש וחצי לאחר הגשמים הראשונים, בשיא החורף. הפריחה המוקדמת מאפשרת להם להתחמק מתחרות על משאבי קרקע ומים, חומרי הזנה, אור, ובייחוד על שירותי המאביקים (בעיקר חרקים דוגמת דבורים וחיפושיות), שמאפיינים את האביב. הפריחה המוקדמת אופיינית לאזורים יבשים, כמו הקרקעות החוליות של מישור החוף, השפלה הדרומית וצפון הנגב, שבהם ההתייבשות מקדימה ויתרונם הגדול הוא פריחה מוקדמת.

קחון החוף (*Anthemis leucanthemifolia*)

צמח חד-שנתי שרוע-למחצה, שיוצר מרבדי פריחה מרהיבים בחולות של קו החוף הראשון בארץ כבר בחודש ינואר. בשונה ממיני הקחון האחרים שגדלים בארץ, יש לו עלים בשרניים שהם דמויי יתד ולא גזורים, והתפרחות שלו גדולות וצפופות יחסית.

הקחון שייך למשפחת המורכבים, המתאפיינת בפרחים קטנים המקובצים בתפרחת שצורתה כצורת פרח. בתפרחת של קחון החוף יש פרחים חיצוניים לבנים הנראים כעלי כותרת, ופרחים מרכזיים צהובים שנראים כאבקנים. בעיני החרקים המאביקים (וגם בעינינו אנו) נראות תפרחות הקחון כפרחים.

קחון החוף הוא צמח אֶנְדֵמִי (ייחודי) למישור החוף של ישראל ודרום-לבנון, ואינו גדל בשום מקום אחר בעולם.

Winter Flowers

Most of Israel's wild flowers bloom in spring, when the soil is moist from the winter rains and temperatures are warm.

However, some of Israel's wild flowers bloom much earlier during the growth season. Such are the well known Sternbergia and Autumn Crocus (*Colchicum*) which bloom in fall; and quite a number of flowers bloom at the height of winter, when the weather is cold and rainy. Most autumn flowers are sparse or bloom in small patches, while the early winter flowers normally form spectacular blooming carpets. Their short growth season enables them to bloom several weeks after the first rains of the season in mid-winter. The early blooming helps these flowers avoid competition for resources - water and soil nutrients, light, and especially pollination services (mostly by insects such as bees and beetles), as opposed to spring blooming flowers.

Early blooming is typical of relatively arid areas such as sandy areas of the Coastal Plain, and the Northern Negev, where the soil dries early, so early blooming is an advantage.

Coast False-Chamomile (*Anthemis leucanthemifolia*)

This semi-recumbent annual plant forms spectacular blooming carpets on the coastal sand fields as early as January. Unlike other species of False-Chamomile of Israel, it has succulent leaves which are wedge-shaped, and not pinnate; and the inflorescences are relatively large and dense.

The False-Chamomile species belong to the Daisy family, which is characterized by its flower-like inflorescences. It has many white flowers which look like petals, arranged in the outer circle of the inflorescence and numerous yellow flowers in the center which resemble stamens. The inflorescence appears to pollinating insects to be a flower (as it does to humans).

The Coast False-Chamomile is endemic to the coastal plains of Israel and Southern Lebanon, and grows nowhere else in the world.

Dyer's Alkanet (*Alkanna tinctoria*)

This recumbent perennial plant is covered with rough bristles, as are many other plants belonging to the Borage family. During much of the year the Alkanet is a dull looking plant, but in winter and early spring it displays a profusion of bright blue flowers.

חותמת אירוע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

The root coat of Dyer's Alkanet is red and was used in the past to produce a red dye. When rubbed on paper, it dyes the paper bright red. The plant's scientific name stems from this: Alkanna is the Latin form of the Arabic word "Al-Hinna" - the general term for yellow-red dyes produced from plants. The word tinctoria means "of the dyers".

Crown Anemone (*Anemone coronaria*)

Everyone in Israel knows the Crown Anemone, one of Israel's most beautiful wild flowers. The Hebrew name "Kalanit" is derived from the same source as the word for bride - "Kala". Crown Anemones bloom from early winter through the end of spring, forming magnificent flowering carpets.

The red variety of the Crown Anemone grows through much of the country, while the multi-colored variety, in colors ranging from white to deep purple through all shades of pink and blue, grows mainly in the north. The multi-colored variety is sensitive to lime, and thus is rare in lime-rich soils. It is abundant mainly in the basaltic soils of the eastern Galilee and the Golan, and in the deep soils of the northern valleys. The red variety which grows through much of the country is drought-hardy and creates blazing flowering fields in the south.

Hagar Leschner

Collection Manager of the National Herbarium,
The Hebrew University of Jerusalem

השירות הבולאי - טל: 076-8873933

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108104

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933

12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafa 6108101

www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue:	February 2015	חברות: פברואר
Stamp Size (mm):	H 40 ג / W 30 ר	מידת הבול (מ"מ):
Plate:	974,975,976	לוח:
Stamps per Sheet:	15	בולים בגיליון:
Tabs per Sheet:	5	שבילים בגיליון:
Method of printing:	Offset	שיטת הדפסה: אופסט
Security mark:	Microtext	סימון אבטחה: מיקרוטקסט
Printer:	Cartor Security Printing, France	דפוס: